

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 32

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש אייר תשס"ב

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' "בְּהָרָה סִינִי" להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לו), "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערביין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

שער הערבות

על עניני שכר ועונש

האשה שיש בידה למחות ואינה מוחה נענשת בעוון זה

בחז"ל בגמרא במסכת עבודה זרה (דף י"ז ע"ב) וזה לשונה: אתיוהו לר' חנינא בן תרדיון אמרו ליה אמאי קא עסקת באורייתא, אמר להו כאשר ציוני ד' אלהי, מיד גזרו עליו לשריפה, ועל אשתו להריגה, ועל בתו לישב בקובה של זונות, עליו לשריפה שהיה הוגה את השם באותיותיו, והיכא עביד הכי, והתנן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תורה מן השמים ואין תחיית המתים מן התורה, אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו, להתלמד עביד, כדתניא לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות, אלא מאי טעמא איעניש משום הוגה את השם בפרהסיא, ועל אשתו להריגה דלא מיחתה ביה, מכאן אמרו "כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו" עד כאן לשון הגמרא.

בנים קטנים נענשים עבור עוונות אבותיהם רח"ל

בילקוט פרשת כי תשא (סימן שצ"ח) וזה לשונו: אילפא רמי כתיב "ורב חסד" וכתוב "ואמת", בתחילה ואמת ולבסוף רב חסד, וכי' אדם עשה עבירה חייב עליה מיתה, והקדוש ברוך הוא ממתין

לו עד שישא אשה והוא מוליד בן ראשון ושני והקדוש ברוך הוא חוזר ונוטלו הימנו ונמצא זה פורע את חובו, והקדוש ברוך הוא נוטל את שלו והגוף במקומו שנאמר "אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד" עד כאן לשונו.

אשתו מתה בעבור עוונות בעלה רח"ל

בשבת (דף ל"ב ע"ב) וזה לשונה: תניא ר' נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם, שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך, פירוש רש"י משכבך אשתך:

בנים מתים כשהן קטנים בעבור עוונות האב רח"ל

עוד שם, רבי אומר בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלקים על קולך וחבל את מעשה ידיך, איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם.

בנים מתים בעון ביטול תורה רחמנא ליצלן

עוד שם, רבי יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה בנים מתים, דכתיב לשוא הכתי את בניכם מוסר לא לקחו.

עוד שם פליגי בה ר"מ ור"י, חד אמר בעון מזוזה, וחד אמר בעון ציצית, וחד אמר בעון שנאת חנם, הרי מצינו יען שאשתו של אדם הוי קנינו, וכן בנים קטנים הויין קנינו של אדם, נלקו לפעמים בעון הבעלים והאבות.

בעת פקודה פוקדים עון אבות על בנים רחמנא ליצלן

ברמב"ן פרשת שלח (על הפסוק) ויבכו העם בלילה ההוא וזה לשונו: ואמרו רבותינו הם בכו בכיה של חנם, ואני אקבע להם בכיה לדורות, ולא ידעתי מאיזה רמז שבפרשה הוציאו זה, אבל מקרא מלא הוא וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדבר, וירגנו באהליהם לא שמעו בקול ה', וישא ידו להם להפיל אותם במדבר, ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות, אולי ידרש זה מפסוק וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה, יאמר וטפכם כאשר אמרתם לבז יהיה בבא עת פקודתם, כי אני פוקד עון אבות על בנים, והבאתי אותם עתה שידעו את הארץ ידיעה בלבד, אבל לא שירשו אותה לדורות, והכתוב ירמוז כיוצא בזה ולא ירצה לגזור רעה רק בענין תוכחת על תנאי. עד כאן לשונו.

החטא מאבד הבנים והבנות

במדרש רבה איכה (על הפסוק ולא ה' ביום אף ד' שריד ופליט) וזה לשונו: תני ר' חייא כנגד בנים ובנות שיהיו לך יהיה החטא מאבדן, אשר טפחתי ורביתי אין כתיב כאן, אלא אשר טפחתי ורביתי אויבי כלם. עד כאן לשונו, (ועיין במתנות כהונה).

בנים קטנים נגזזים בחייהן בעון אבותם רחמנא ליצלן

במדרש רבה קהלת (על הפסוק ושבתני אני ואראה את כל העשוקים) וזה לשונו: אלו הקטנים הנגזזים בחייהן בעון אבותם בעולם הזה, לעתיד לבא הן עומדין בצד חבורה של צדיקים, ואבותיהם עומדין בצד חבורה של רשעים, והם אומריין לפניו רבש"ע כלום מתנו אלא בעון אבותינו יבאו אבותינו בזכותינו, והוא אומר להם אבותיכם חטאו מאחריכם, וחטאתיכם מלמדן קטיגור. עד כאן לשונו.

על ידי עוונותיו הבן מת רחמנא ליצלן

(עוד שם) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו וזה לשונו: יש אחד, זה היצר הרע, ואין שני, שאין לו בן זוג בעבירה, גם בן ואח אין לו, בשעה שהולך אדם לעבור עבירה אינו רואה שיש לו בן

שימות בעונותיו, ואינו רואה שיש לו אח שיתבייש ממנו ולהתגנות בו, ואין קץ לכל עמלו, במעשיו הרעים. עד כאן לשונו.

העוסק בדבר עבירה אשתו מתה במגיפה רחמנא ליצלן

במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ט"ו) וזה לשונו: אם מנעת עצמך מדבר מצוה ועסקת בעבירה סוף מתה אשתך במגפה שנאמר "ואתה בן אדם הנני לוקח מחמד עיניך". עד כאן לשונו.

תלמידי חכמים בניהם מתים בקטנותן

ועונותיהם מתכפרים בעולם הזה רחמנא ליצלן

בתנא דבי אליהו (חלק ב' פרק י"א) וזה לשונו: מוסר ד' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו מה כתיב בתריה "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", אלו הן היסורין של אהבה אלו תלמידי חכמים הצדיקים שמתים להם בניהם שלהם בקטנותן ומכפר להן על עונותיהם בעולם הזה, ואחר כך הן באין בטהרה לחיי העולם הבא, ואף על פי שאמר הכתוב "גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים", מכל מקום חזר הכתוב ומרצה בניהם שנאמר "וכאב את בן ירצה". עד כאן לשונו.

גם דנין את האדם על זה שבניו מתו בחייו, רחמנא ליצלן

עוד שם (פרשה כ"ד) וזה לשונו: ר' יוחנן היה בוכה בשעת פטירתו, אמרו לו תלמידיו רבינו נר ישראל אם אתה בוכה אנחנו מה תהא עלינו, אמר להם בני היאך לא אבכה שמעמידן אותי לדין ומאירין לי את כל מעשי בפני ודנין אותי עליהם, ולא עוד אלא שאומרים לי מפני מה מתו בניך בחיך ולא זכית לתיקונו של עולם, ולא די לבן אדם בעולם שמתין בניו בחייו, אלא שדנין אותו עליהם. עד כאן לשונו.

תחת עבירה שעבר נוטל הקב"ה אחד מבניו רחמנא ליצלן

במדרש שוחר טוב (קפיטל ס"ב, לך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו) וזה לשונו: היאך אדם בחור דולק בעבירה וראוי למות, מה הקדוש ברוך הוא עושה, תולה לו עד שישא אשה ויוליד בנים, והקדוש ברוך הוא נוטל אחד מבניו תחת עבירה שעבר, ונמצא הקדוש ברוך הוא גובה את שלו משל עצמו, יש לך חסד גדול מזה, הוי לך ד' החסד. עד כאן לשונו. (ואם ירצה השם להלן יבואר אם הבית דין עונשים למעלה, או בבית דין של מטה).

(המשך בגליון הבא אי"ה)

מפעל עולמי להצלת הדת